

“Dairemizce 6100 sayılı HMK 355. maddesi gereğince kamu düzeni yönünden yapılan inceleme neticesinde resen yapılan değerlendirme sonucunda İskenderun Asliye Ticaret Mahkemesinin 2024/1411 esas sayılı dosyasında verilen istinaf incelemesine konu karar ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde, Anayasaya aykırılık iddiasına ilişkin olarak;

Konuya ilişkin kanun hükümleri şu şekildedir.

TC Anayasa'sı madde 152 – "Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır. [93]

Mahkeme, Anayasaya aykırılık iddiasını ciddi görmezse bu iddia, temyiz merciince esas hükümle birlikte karara bağlanır.

Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.

Anayasa Mahkemesinin işin esasına girerek verdiği red kararının Resmî Gazetede yayımlanmasından sonra on yıl geçmedikçe aynı kanun hükmünün Anayasaya aykırılığı iddiasıyla tekrar başvuruda bulunulamaz."

6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanununun

Anayasaya aykırılığın mahkemelerce ileri sürülmesi başlıklı 40. Maddesi

" MADDE 40- (1) Bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu davada uygulanacak bir kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasaya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa;

a) İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan gerekçeli başvuru kararının aslını,

b) Başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneğini,

c) Dava dilekçesi, iddianame veya davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı örneklerini, dizi listesine bağlayarak Anayasa Mahkemesine gönderir.

(2) Taraflarca ileri sürülen Anayasaya aykırılık iddiası davaya bakan mahkemece ciddi görülmezse bu konudaki talep, gerekçeleri de gösterilmek suretiyle reddedilir. Bu husus esas hükümle birlikte temyiz konusu yapılabilir.

(3) Genel Sekreterlik gelen evrakı kaleme havale eder ve keyfiyeti başvuran mahkemeye bir yazı ile bildirir.

(4) Evrakın kayda girişinden itibaren on gün içinde başvurunun yöntemine uygun olup olmadığı incelenir. Açık bir şekilde dayanaktan yoksun veya yöntemine uygun olmayan itiraz başvuruları, Mahkeme tarafından esas incelemeye geçilmeksizin gerekçeleriyle reddedilir.

(5) Anayasa Mahkemesi, işin kendisine noksansız olarak gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse ilgili mahkeme davayı yürürlükteki hükümlere göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesinin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse mahkeme buna uymak zorundadır."

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 104. maddesi " Motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyette bulunan teşebbüslerin sahibi, gözetim, onarım, bakım, alım – satım, araçta değişiklik yapılması amacı ile veya benzeri bir amaçla kendisine bırakılan bir motorlu aracın sebep olduğu zararlardan dolayı; işleten gibi sorumlu tutulur. Aracın işleteni ve araç için zorunlu mali sorumluluk sigortası yapan sigortacısı bu zararlardan sorumlu değildir" hükmünü içermektedir.

Anayasa'nın "Hak arama hürriyeti" kenar başlıklı 36. maddesi:

"Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir" hükmünü içermektedir.

Anayasa'nın 90/5 maddesi ise " Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." şeklindedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin "Adil yargılanma hakkı" kenar başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes medeni hak ve yükümlülükleri ile ilgili uyuşmazlıklar ya da cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, kanunla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ve açık olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir."

Anayasa Mahkemesi Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti.'nin 2012/855 Başvuru Numaralı kararında;

"Adil yargılanma hakkının en temel unsurlarından biri olan mahkemeye erişim hakkı, bir uyuşmazlığı mahkeme önüne taşıyabilmek ve uyuşmazlığın etkili bir şekilde karara bağlanmasını isteyebilmek anlamına gelmektedir. (B. No: 2012/791, 7/11/2013, § 52). Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), mahkemeye etkili erişim hakkını "hukukun üstünlüğü" ilkesinin temel unsurlarından biri olarak kabul etmekte ve mahkemeye etkili erişim hakkının, mahkemeye başvuru konusunda tutarlı bir sistemin var olmasını ve dava açmak isteyen kişilerin mahkemeye ulaşmada açık, pratik ve etkili fırsatlara sahip olmasını gerektirdiğini ifade etmektedir. Bu sebeple hukuki belirsizliklerin ya da uygulamadaki belirsizliklerin tarafların mahkemeye erişimine zarar verdiği durumlarda bu hakkın ihlâl edildiğine karar verilmektedir (Geffre/Fransa, B. No: 51307/99, 23/1/2003, § 34)

Hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (E.2013/64, K.2013/142, K.T. 28/11/2013).

Mahkemeye erişim hakkı, kural olarak mutlak bir hak olmayıp, sınırlandırılabilen bir haktır. Bununla birlikte getirilecek sınırlandırmaların, hakkın özünü zedeleyecek şekilde kısıtlamaması, meşru bir amaç izlemesi, açık ve ölçülü olması ve başvuru üzerinde ağır bir yük oluşturmaması gerekir (B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 38). Devletler bir davanın açılabilirliğine ilişkin olarak takdir hakları gereği bazı sınırlamalar getirebilir ve bu davalar niteliği gereği düzenleyici işlemlere konu olabilir. Bununla birlikte, bu sınırlamalar dava açmak isteyen bir kişinin mahkemeye erişim hakkının özüne zarar verecek seviyeye ulaşmamalıdır (Benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. Edificaciones March Gallego S.A./İspanya, B. No: 28028/95, 19/2/1998, § 34 ve Rodríguez Valín/İspanya, B. No: 47792/99, 11/10/2001, § 22)." şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

Yine Anayasa Mahkemesi A.J.T. A.Ş. Başvurusunda (Başvuru Numarası: 2015/7895) vermiş olduğu 03/04/2019 günlü kararında;

"Adil yargılanma hakkı bir mahkeme kararına karşı üst yargı yollarına başvurabilmeyi güvence altına almamakla birlikte gerek suç isnadına bağlı yargılamalarda gerekse medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin yargılamalarda istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise bu kanun yolları yönünden de adil yargılanma hakkı kapsamındaki güvencelerin sağlanması gerekir (Hasan İştin, B. No: 2015/1950, 22/2/2018, § 37). Bu bağlamda mahkemeye erişim hakkı, ilk derece mahkemesine dava açma hakkının yanı sıra kişilere itiraz; istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise anılan yollara başvurma hakkını da içerir (Ali Atlı, B. No: 2013/500, 20/3/2014, § 49)." şeklinde açıklamada bulunmuştur.

Bu şekilde Anayasa Mahkemesi'nin yukarıda anılan ve buna benzer şekilde mahkemeye erişim hakkının ihlal edilmiş olduğuna ilişkin olarak vermiş olduğu bir çok kararında mahkemeye erişim hakkının adil yargılanma hakkının, en temel unsurlarından biri olduğu hususuna vurgu yapılmıştır. Kişilerin mahkemeye erişimlerini engelleyecek olan uygulamalar yada bu konudaki hukuki belirsizlikler hem Anayasa Mahkemesi kararlarında ve hem de AİHM kararlarında adil yargılanma hakkının ihlali olarak kabul edilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde Temel Hak Ve Özgürlüklerin ne şekilde sınırlandırılacağı hüküm altına alınmıştır. Buna göre temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz. Mahkemeye erişim hakkı da hak arama hürriyeti kapsamında olup özüne dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılacaktır.

Bu açıklamalara göre iş bu dosyadaki uyuşmazlığa baktığımızda; davacılar murisleri olan Ömer'in 26.09.2024 gününde meydana gelen trafik kazasında ölüm nedeni ile davalı

kusuru ile trafik kazasına neden olan aracın ZMMS poliçesini düzenleyen sigorta şirketine karşı destekten yoksun kalma tazminatı talebinde bulunmuştur.

TBK 49. maddesi " Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür." hükmünü içermektedir.

Aynı kanunun TBK 53. maddesi " Ölüm hâlinde uğranılan zararlar özellikle şunlardır:

1. Cenaze giderleri.
2. Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar.
3. Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar." hükmünü içermektedir

Aynı yasanın müteselsil sorumluluğu düzenleyen 61. maddesi "ise Birden çok kişi birlikte bir zarara sebebiyet verdikleri veya aynı zarardan çeşitli sebeplerden dolayı sorumlu oldukları takdirde, haklarında müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır." şeklindedir

2918 Sayılı KTK'nun 85. maddesinde: "Bir motorlu aracın işletilmesi bir kimsenin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olursa, motorlu aracın bir teşebbüsün unvanı veya işletme adı altında veya bu teşebbüs tarafından kesilen bilette işletilmesi halinde, motorlu aracın işleteni ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibi, doğan zarardan müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar.

Motorlu araç ölümüne veya yaralanmaya sebebiyet vermiş ise, kazaya karışan aracın başkalarına devir ve temlik veya üzerinde bir hak tesisini önlemek amacıyla olaya el koyan Cumhuriyet Savcılıklarınca, aracın tescilli olduğu tescil kuruluşuna trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi için talimat verilir. Kaza anı ile Cumhuriyet Savcılığınca trafik kaydı üzerine şerh düşülmesi arasında geçen süreler içinde kötü niyetle yapılan araç tescilleri hükümsüz sayılır. Şerhin konulduğu tarihten itibaren bir ay içerisinde, şerhin kaldırıldığına veya devamına ilişkin mahkeme kararı ibraz edilmediği takdirde bu şerh hükümsüz sayılır.

İşletilme halinde olmayan bir motorlu aracın sebep olduğu trafik kazasından dolayı işletenin sorumlu tutulabilmesi için, zarar görenin, kazanın oluşumunda işleten veya eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere ilişkin bir kusurun varlığını veya araçtaki bozukluğun kazaya sebep olduğunu ispat etmesi gerekir.

İşleten ve araç işleticisi teşebbüs sahibi, hakimın takdirine göre kendi aracının katıldığı bir kazadan sonra yapılan yardım çalışmalarından dolayı yardım edenin maruz kaldığı zarardan da sorumlu tutulabilir. Ancak, bu durumda işletici teşebbüs sahibinin sorumlu kılınabilmesi için kazadan kendisinin sorumlu olması veya yardımın doğrudan doğruya kendisine veya araçta bulunanlara yahut kazaya taraf olan üçüncü kişilere yapılması gerekir.

İşleten ve araç işleticisi teşebbüsün sahibi, aracın sürücüsünün veya aracın kullanılmasına katılan yardımcı kişilerin kusurundan kendi kusuru gibi sorumludur.

Aynı kanunun 91. maddesinde: "İşletenlerin, bu Kanunun 85. maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunludur. Zorunlu mali sorumluluk sigortasına ilişkin primler peşin ödenir. Ancak, Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlık primlerin taksitler halinde tahsil edilmesine ilişkin düzenleme yapmaya yetkilidir.

Sigorta yaptıranların, sigorta şirketlerine ödeyecekleri sigorta priminin % 5'i oranındaki tutar, sigorta şirketi tarafından tahsil edildiği ayı takip eden ayın en geç 20'sine kadar İçişleri Bakanlığı Merkez Saymanlığı hesabına yatırılır. Yatırılan bu tutarlar bütçeye gelir kaydedilir.

Geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan araçlar trafikten men edilir.

Yabancı plakalı taşıtların Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre Türkiye'de geçerli sigortaları yoksa bunlar için zorunlu mali sorumluluk sigortası Türkiye sınırlarına girişleri sırasında yapılır.

Milletlerarası hukukun meşru saydığı hallerde, ortak savunma veya barış harekâtı çerçevesinde Türkiye'de harekât, eğitim veya tatbikat maksadıyla bulunmasına izin verilen yabancı silâhlı kuvvetlerin neden olabileceği hasar ve zararların tazmini konularının özel bir anlaşmayla düzenlendiği hallerde, bu kapsamda Türkiye'ye girecek yabancı askerî araçlar bakımından bu madde hükmü uygulanmaz." hükmünü içermektedir.

2918 sayılı yasanın 88. maddesi ise " Bir motorlu aracın katıldığı bir kazada, bir üçüncü kişinin uğradığı zarardan dolayı, birden fazla kişi tazminatla yükümlü bulunuyorsa, bunlar müteselsil olarak sorumlu tutulur.

(Değişik: 17/10/1996-4199/31 md.) Birden fazla kişinin sorumlu olduğu durumlarda, bunlar arasındaki ilişki bakımından zarar, olayın bütün şartları değerlendirilerek paylaşılır. Özel durumlar ve özellikle araçların işletme tehlikeleri, zararın iç ilişkide başka türlü paylaşılmasını haklı göstermedikçe, işletenler ve araç işleticisinin bağlı olduğu teşebbüs sahipleri kusurları oranında zarara katlanırlar." hükmünü içermektedir.

Buna göre, davacıların desteğinin ölümüne neden olan trafik kazası nedeni ile dava dışı araç sürücüsü Cemil ile birlikte aracın işleteni ve işbu dosyanın davalısı olan işletenin hukuki sorumluluğunu üstlenen sigorta şirketinin TBK 61. ve 2918 sayılı yasanın 88. maddeleri gereğince müteselsil olarak, davacıların TBK 56. maddesine dayalı olarak talep ettikleri destekten yoksun kalma zararından, sorumlu oldukları kanundan kaynaklanmaktadır.

Davacılar, kaza sonrasında aracın işleteni ve sürücüsüne karşı değil, TBK 61. ve 2918 sayılı yasanın 88. maddeleri müteselsil borçlu konumunda bulunan sigorta şirketine karşı eldeki davayı açmaktadır. Bilindiği üzere, alacaklı müteselsil borçlulardan birisine karşı dava açabileceği gibi tüm müteselsil borçlulardan da aynı anda zararının tazminini isteyebilecektir. Kaza sonrası düzenlenen kaza tespit tutanağı ve soruşturma evraklarına göre davacıların aracın kaza tarihi itibari ile geçerli olan ZMMS poliçesini düzenleyen işbu davalıya karşı dava açmış olmasında herhangi bir yanlışlık bulunmamaktadır.

Ne var ki, mahkemesince yapılan yargılama sırasında söz konusu aracın tamiri için servise bırakıldığı ve tamir sonrasında aracın onarımını yapan servis yetkilisi tarafından test sürüşü yapıldığı sırada kazanın meydana geldiği anlaşılmıştır. 3. Kişi konumunda bulunan

davacının bu durumu bilmesi mümkün değildir. Zira, davacıların murisi oluşa göre yaya konumunda olup, sigortalı araç sürücüsünün aracın hızını, aracın teknik özelliklerine, yol, hava ve trafik durumuna uygun olarak ayarlamamış olması nedeni ile kusurlu olduğu belirlendiğinden sigorta şirketine karşı dava açılması yerindedir. TBK'nın 61. maddesi gereğince davalı sigorta şirketi müteselsil borçlu konumunda olup, aracın işleteninin üzerine düşen hukuki sorumluluğunu üstlenmektedir. Bu noktada TBK'nun 49. ve 61. maddeleri gereğince 3. Kişiye verilen zarardan müteselsil borçlu konumunda bulunan sigorta şirketinin KTK'nın 104/2 maddesinde iptali istenen madde ile sorumluluğunun kaldırılmış olması hem müteselsil borçluluk ilkesi ile çelişmekte hem de 3. Kişi konumunda bulunan davacıların Anayasa'nın 36. maddesinde yer alan mahkemeye erişim haklarını da ölçsüz bir şekilde sınırlandırmaktadır.

Öte yandan, KTK'nın 111. maddesinde yer alan hükme göre, hak ve sorumlulukları sınırlandıran sözleşmeler 3. Kişiler yönünden sonuç doğurmamaktadır. Eldeki dosyada davacı taraf desteğinin vefatı nedeni ile tazminat talep etmekte 3. Kişi konumundadır. Dolayısıyla bu davacıların davaya konu aracın sürücüsünün aracın onarımını yapan kişi olduğunu bilmesi ve buna göre hareket etmesi mümkün değildir. Bu yönde bir sınırlama Anayasa'nın 36. maddesindeki ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin 6. maddesindeki adil yargılanma hakkını düzenleyen mahkemeye erişim hakkının ağır ihlali niteliğindedir.

Her ne kadar KTK 104/2 maddesinde " Yukarıda yazılı teşebbüs sahipleri kendilerine bırakılan motorlu araçların tümünü kapsamak üzere esasları Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilecek bir zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırmaya ve denetimlerde bu sigortanın yapıldığını belgelemeye mecburdurlar." şeklindeki düzenleme ile araç onarımını yapan servisin ayrıca zorunlu mali sorumluluk sigorta yaptırması zorunluluğu getirilmiş ise de, günlük hayat tecrübelerine göre söz konusu servislerin, araç bakım onarım işi ile uğraşan küçük işletmelerin, diğer bir tabirle mahalle arasında faaliyet gösteren basit tamircilerin yada araç yıkama işi yapan küçük işletmelerin söz konusu Zorunlu Sigorta poliçesini yaptırmaları beklenemez bu durum iptali istenen kuralın varlığı nedeni ile zarara sebebiyet veren bir aracın burada muhafaza altında iken 3 kişilere vermiş olduğu zarardan kaynaklı olarak 3. Kişi konumunda bulunan kişilerin uğramış oldukları zararının tazminini güçleştirmektedir. Zira davalı sigorta şirketleri bilindiği gibi ekonomik olarak güçlü ve ekonomik faaliyetleri sürekli olan Hazine ve ticaret bakanlıkları tarafından sıkı olarak denetlenmekte dolayısı ile 3 kişi konumunda bulunan kişilerin zararlarının bu şirketler tarafından tazmin edilmemesi bir gibi durum söz konusu olmamaktadır.

Bu noktada iptali istenen kural zarar gören 3 kişiye göre ekonomik olarak daha güçlü bir konumda bulunan sigorta şirketi lehine ölçsüz bir şekilde koruma sağlamaktadır. Bu da taraflar arasındaki adil dengenin sarsılmasında neden olmaktadır. Yine söz konusu kuralın varlığı nedeni ile TBK hükümlerine ve yine 2918 sayılı yasanın 88. maddesine göre müteselsil borçlu konumunda bulunan dolayısı ile yasadan kaynaklı olarak sorumluluk sahibi olan sigorta şirketinin kanunun bir başka maddesi ile sorumluluktan kurtarılması davacılar açısından hukuki güvenlik ilkesini de zedelemektedir. Zira davacılar TBK 49., 53., 61. maddeleri ile 2918 sayılı yasanın 88. maddesi gereğince meydana gelen zarardan sorumlu olduğunu düşündükleri ekonomik olarak güçlü konumda olan davalıdan zararının tazminini istemekte haklı olup davacıların bu haklarını mahkeme aracılığı ile talep etmelerinin kanun maddesi ile sınırlandırılmasının doğru olmadığı kanaatine varılmıştır.

Anayasamızın 35. maddesinde yer alan mülkiyet hakkı bakımından yapılan değerlendirmede ise, davacılar desteklerinin vefatı sonrasında düzenlenen soruşturma

evraklarına göre aracın sürücüsünün ve aracın sigorta poliçesini düzenleyen şirketin varlığından haberdar olmuşlardır. TBK'nın 49.,53. ve 61. maddeleri gereğince destekten yoksun kalma tazminatını talep etme hakkına sahip olan davacıların kaza sırasında geçerli bir şekilde araca ait ZMMS poliçesini düzenleyen davalı sigorta şirketinden söz konusu destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilecekleri yönünde meşru bir beklentiye girdikleri kabul edilmelidir. Zira, objektif bir bakış açısı ile herhangi bir araştırma ve inceleme yapılmaksızın kazaya karışan aracın sürücüsünün kusurlu olduğu ve kaza tarihi itibarı ile aracın geçerli bir sigorta poliçesinin bulunduğu bellidir. Bu noktada, davacılar tarafından davalı sigorta şirketine başvuru yapılarak destekten yoksun kalma tazminatını talep edebilecekleri yönünde davacılar bakımından meşru bir beklenti oluştuğu kabul edilmelidir.

Bu kapsamda davacılar davadan önce arabulucuya başvurmak sureti ile destekten yoksun kalma tazminatını talep etmişler, ancak taraflar uzlaşmamıştır. Akabinde davacı eldeki bu davayı açmıştır. Arabuluculuk aşamasında davalı sigorta şirketi hiçbir zaman aracın onarımını yapan servise bırakıldığına ilişkin bir savunmada da bulunmamıştır. Bu yönü ile davacıların iş bu davayı açmakta haklı oldukları, destekten yoksun kalma tazminatını davalı sigorta şirketinden alacakları inancı ile meşru beklentilerinin yerinde olduğu, buna rağmen aracın tamir için bir servise bırakılmış olması gerekçesi ile bu davalıya husumet yöneltilemeyeceği belirtilerek davanın reddine karar verilmesinin meşru beklenti kapsamında davacıların mülkiyet haklarının ihlaline sebebiyet verdiği kanaatine varılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin yukarıda anılan Aktif Elektrik Müh. İnş. San. Ve Tic. Ltd. Şti.'nin 2012/855 Başvuru Numaralı kararında da belirtildiği gibi hukuki güvenlik ile belirlilik ilkeleri, hukuk devletinin önkoşullarındandır. Kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlayan hukuki güvenlik ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar. Belirlilik ilkesi ise yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesini ifade etmektedir (E.2013/64, K.2013/142, K.T. 28/11/2013).

Tüm bu açıklamalar kapsamında sonuç olarak Dairemizce 2918 sayılı yasanın 104/1 maddesinde yer alan "Aracın işleteni ve araç için zorunlu mali sorumluluk sigortası yapan sigortacısı bu zararlardan sorumlu değildir." ibaresinin Anayasanın 13., 35., 36. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmakla anılan kanun maddesinin iptali amacı ile resen Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmasına karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere:

1- 2918 sayılı KTK'nın 104. maddesinde düzenlenen " Motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyette bulunanlar:

Madde 104 – Motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyette bulunan teşebbüslerin sahibi, gözetim, onarım, bakım, alım – satım, araçta değişiklik yapılması amacı ile veya benzeri bir amaçla kendisine bırakılan bir motorlu aracın sebep olduğu zararlardan dolayı; işleten gibi sorumlu tutulur. Aracın işleteni ve araç için zorunlu mali sorumluluk sigortası yapan sigortacısı bu zararlardan sorumlu değildir."

(Değişik:17/10/1996-4199/35 md.) Yukarıda yazılı teşebbüs sahipleri kendilerine bırakılan motorlu araçların tümünü kapsamak üzere esasları Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanlıkça tespit edilecek bir zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırmaya ve denetimlerde bu sigortanın yapıldığını belgelemeye mecburdurlar.

İşletenin sorumluluk sigortasına ilişkin hükümler, burada da uygulanır.

Motorlu araçları mesleki veya ticari amaçlar için elinde bulunduran teşebbüs sahipleri bu araçların yönetmelikte gösterilecek biçimde bir defterini tutmakla yükümlüdürler.

(Değişik:21/5/1997-4262/4 md.) Bu madde hükümlerine uymayan teşebbüs sahipleri, 108 000 000 lira hafif para cezası ile cezalandırılırlar.

(Ek: 17/10/1996-4199/35 md.) İkinci fıkrada sözü edilen sigortayı yaptırmayan teşebbüs sahiplerinin bu işyerleri, mahallin en büyük mülki amirince 15 güne kadar faaliyetten men edilir."

Maddesinde yer alan " ve araç için zorunlu mali sorumluluk sigortası yapan ..." hükmünün kişilerin uğramış oldukları zararların tazminini sağlamak bakımından müteselsil borçlu konumundan bulunan ZMMS poliçesini düzenleyen sigorta şirketine karşı başvuru yapabilme haklarının ortadan kaldırılmış olmasının kişilerin mahkemeye erişim haklarını engeller mahiyette olması nedenleri ile T.C Anayasa'sının 36. maddesinde yer alan adil yargılanma hakkını düzenleyen "Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir." düzenlemesine,

Yine bu konuda söz konusu aracın ne amaçla kime ne şekilde teslim edildiği noktasında bilgi sahibi olmayan davacının davasının usulden red edilmiş olması nedeni ile, destekten yoksun kalan tazminatı tahsili noktasında meşru beklentisi olan davacıların bu meşru beklentisinin ortadan kaldırılmış olması neden ile Anayasanın 35. maddesinde yer alan mülkiyet hakkının da ihlaline neden olabileceği

2918 sayılı kanunun ile getirilen dava açmanın sınırlandırılmasına ilişkin hükmün T.C Anayasa'sının 13. maddesinde yer alan "temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." düzenlemesine, aykırı olduğu kanaatine varılmış olduğundan TC. Anayasasının 152/1 maddesi ve 6216 sayılı yasanın 40. maddesi gereğince anılan 2918 sayılı yasanın 104. maddesinde yer alan " ve araç için zorunlu mali sorumluluk sigortası yapan sigortacısı" hükmünün iptali amacı ile Anayasa Mahkemesine başvuru yapılmasına,

3- İş bu dosyada davacının istinaf başvurusunun değerlendirilmesinin Anayasa'nın 152/2 maddesi gereğince Anayasa Mahkemesi'nce bu konuda bir karar verilinceye kadar geri bırakılmasına,

4- İptali istenen kuralların Anayasanın hangi maddelerine aykırı olduklarını açıklayan iş bu gerekçeli ara kararın ıslak imzalı aslı ile başvuru kararına ilişkin tutanağın onaylı örneği, iş bu dosyaya ait dava dilekçesi, davayı açan belgeler ile dosyanın ilgili bölümlerinin onaylı

Esas Sayısı : 2026/21

Karar Sayısı : 2026/27

örneklerinin hazırlanarak suret dosyanın dizi listesine bağlanarak Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmesine,

Dair dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde oy birliği ile karar verildi.”